

Yıldız, C. (2016). 3-6 yaş çocuklarının tercih ettikleri çizgi filmlerdeki şiddet içeriklerinin analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 698-716

Geliş Tarihi: 06/06/2015

Kabul Tarihi: 28/03/2016

DOI:

3-6 YAŞ ÇOCUKLARININ TERCİH ETTİKLERİ ÇİZGİ FİMLERDEKİ ŞİDDET İÇERİKLERİNİN ANALİZİ

Cansu YILDIZ**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okul öncesi eğitimine devam eden 3-6 yaş çocuklarının televizyonda en çok izledikleri çizgi filmleri tespit etmek, bu çizgi filmlerdeki şiddet içeriklerinin oranlarını belirlemektir. Araştırma, içerik analizi yoluyla yapılmıştır. Çocukların en çok tercih ettiği çizgi filmlere ilişkin veriler, 2015 yılının Nisan ayında Ankara ilinde yer alan orta sosyoekonomik düzeydeki bir anaokulundan öğretmenler aracılığı ile çocuklara sorularak anket yoluyla toplanmıştır. Çocukların en çok tercih ettiği 14 çizgi film, veri toplama formu kullanılarak izlenmiştir. Toplam 39495 saniye izleme yapılmıştır. Veriler SPSS 22 paket programında değerlendirilmiştir. Bulgular sonucunda toplam izleme süresinin 4220 saniyesinde şiddet unsurları olduğu belirlenmiştir. Çizgi film bazında bakıldığında Ben 10 çizgi filmi %30 ile şiddet görüntülerinde en geniş payı alırken, şiddet unsurlarına yer vermeyen Caillou, Canım Kardeşim ve Pepee çizgi filmleri dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, rol model alma, çocuk, şiddet

ANALYSIS OF VIOLENCE CONTENT IN 3-6 AGED CHILDREN'S FAVORITE CARTOONS

ABSTRACT

The aim of this study is to identify 3-6 aged preschool children's favorite cartoons, to determine the ratio of violence contents of these cartoons. The research was conducted through content analysis. In April 2015, data were collected from most preferred cartoons by the surveys which was applied by the teachers to children from the middle socio-economic kindergarten in Ankara. Most preferred 14 cartoons, were monitored using a data collection form. Totally, 39495 seconds of monitoring was performed. Data were analyzed using SPSS 22 software. The results of the analysis showed that 4220 seconds of total monitoring time included violence elements. While Cartoon Ben 10 had the largest share with 30% of violence content, Cartoons Caillou, Canım Kardeşim and Pepee, which did not include these contents, draw attention.

Key Words: Cartoons, role-model, child, violence

* Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü/Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, e-mail: cansuyildiz@hacettepe.edu.tr

1.GİRİŞ

İnsan, doğduğu andan itibaren çevresiyle ve diğer insanlarla etkileşim içerisinde. Olgunlaşmaya bağlı olarak duyu organlarının gelişimi ile iletişim kurmaya, ilk sosyal gülcüklerini göstermeye, yaşı ilerledikçe kendini ifade etmeye başlar ve yaş ilerledikçe gelişerek devam eder. Sağlıklı sosyal gelişim, başarılı bir sosyal uyumun ve etkili sosyal ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Yaşam boyu devam eden sosyal gelişimde özellikle okul öncesi dönem çok önemlidir. Yaşamın ilk yıllarında sosyal becerileri öğrenen ve uygulayan çocukların sosyal ilişkileri başta olmak üzere duygusal ve hatta bilişsel becerilerinde ilerlemeler sağlanabilecektir (Gülay ve Akman, 2009).

Çocuğun sosyalleşmesinde ebeveynler, ev iklimi, kardeş sayısı, yakın çevre kadar kitle iletişim araçları da çok önemlidir. Televizyonun olumlu ve olumsuz etkileri üzerine tartışmalar alan yazında kendisine geniş bir yer bulmaktadır. Televizyonun çocukların öğrenmesi üzerindeki etkisinin en önemli nedeni insanların, davranışları gözlemleyip model alarak öğrenmeleridir (Gülay ve Akman, 2009). Sosyal Öğrenme Kuramını geliştiren Albert Bandura (1989), davranışçı kuramcı Skinner'ın geliştirdiği ve bütün davranışların sonradan öğrenme ürünü olduğunu ispata çalışan edimsel koşullanma kuramını kabul etmekle beraber insanların neredeyse bütün davranışları gözlemleyerek ve model alarak öğrendiğini belirtir. Bandura, kişinin öğrenmelerinin ve kişiliğinin büyük oranda gözlemlenen davranışlardan etkilendiğini ve bu şekilde davranışların hem kişinin öğrenmelerini hem de kişilik gelişimini gerçekleştirdiğini öne sürer. Gözlem yoluyla öğrenme ya da sosyal öğrenme olarak adlandırabileceğimiz bu kuram bireyi, sosyalleşme süreci ve kültürlere aracılığıyla hayatını inşa eden ve sürekli kendisine rol modeller arayan bir canlı olarak ele alır (aktaran Oruç, Tecim ve Özyürek, 2011).

Bandura (2003), model almada üç tür modelden bahsetmektedir. Bunlardan birincisi canlı modeldir. Bu birinci model, bireyin çevresinde belirli bir davranışı sergileyen gerçek kişidir. İkincisi sembolik modeldir. Sembolik model, bireyin bir filmde, televizyon şovunda, kitapta veya başka bir platformda gözlemlediği, tasvir edilen bir karakter ya da bir kişidir. Üçüncüsü ise sözlü direktiflerdir. Sözlü direktifler, bireye nasıl davranılacağına ilişkin yapılan açıklamaları içermektedir. Bunların yanında bir kişinin davranışı, başarılı bir şekilde modellenmesi için dört sürecin gerekli olduğunu vurgulamıştır: dikkat, akılda tutma, davranışı tekrarlama ve motivasyon (akt. Bayrakçı, 2007). Sembolik model alma, erken çocukluk döneminde bireylerin televizyon ile olan etkileşimlerinin önemini vurgulamaktadır.

Televizyonda çocukların ilgisini çeken programlardan biri de çizgi filmlerdir. Çizgi filmler, çizgi kahramanlar, animasyon filmler çocuklar için çekici unsurlardır. Çizgi filmler, zengin görselliği, canlı renkleri, hızlı ve hareketli yapısı, karakterleri ile okul öncesi çocuklar için vazgeçilmez uyarılardandır. Çocukların çizgi filmlerdeki karakterleri ile kolayca özdeşim kurabilmesi çizgi filmin izlenmesinin başlıca nedenidir. İster macera, ister eğitsel yapıda olsun, çizgi filmlerde genelde var olma savaşı vardır. İyi-kötü, otorite ilişkileri, güçlü-zayıf çerçevesi içinde konu akışı verilmektedir. Olaylar hiçbir zaman gerçekçi biçimde sunulmaz. Eylemde, karakterlerde, zaman ve mekânda simgesel bir anlatım söz konusudur. Çizgi filmlerin çeşidi ne olursa olsun (eğlendirici ya da eğitsel), çizgi filmin dünyası düşseldir (Can, 1995).

Çilenti (1980), televizyonun çocuklara gözleyerek öğrenme imkânı sağladığını söylemiştir. Bu öğrenme süreci üç aşamada gerçekleşir. Birincisi çocuğun programı

izlemesi ve mesajı uyarıcı halinde almasıdır. İkincisi gözlenen davranışın tekrar edebilecek düzeyde kazanılmasını sağlamak, üçüncüsü ise kazandırılmak istenen davranışın birey tarafından kabul edilerek benimsenmesidir. Bu üç aşamadan sonra çocuk davranışı taklit etmeye başlayacaktır (aktaran Can, 1995). Sosyal öğrenme kuramına göre bireyde; ebeveynlerin, öğretmenin, arkadaşların ya da televizyondaki bir karakterin davranışlarının model alındığı taklit süreçleri önemlidir (Dökmen, 2004). Bu görüşü destekler nitelikte Güler ve Akman'ın (2006) çocukların bilim ve bilim insanı hakkındaki görüşlerini tespit etmek için yaptıkları araştırmada çocukların zihnindeki bilim insanı figürünü, izledikleri çizgi filmlerdeki figürlerden etkilenecek şekilde oluşturduklarını belirtmişlerdir.

Yavuzer'e (1998) göre, erken çocukluk döneminde çocuklar kendilerine model olarak seçtikleri kahramanları, günlük yaşamlarına ve oyunlarına davet etmeye başlarlar. Televizyonda izlenen kahramanın çeşitli davranış ve hareketleriyle, çocuktaki saldırganlık dürtülerini harekete geçirebileceğini belirtmiştir (aktaran İşçi, 2003). Bu dönemde çocuklar soyut ile somutu ayıramadığı gibi, kendini çizgi film karakterinin yerine koyarak eylemde bulunup, sonunda zarar görmeyeceğini düşünebilir. Nitekim ülkemizde yaşanmış örnekleri bulunmaktadır. Macera içerikli çoğu çizgi filmde şiddet unsuru oldukça fazladır. Çelik'in (1987) belirttiğine göre Amerika Birleşik Devletleri'nde New York Times gazetesi, yaptığı bir araştırmada, zamanının popüler çizgi filmi olan "He-Man"ın çocuklarda saldırganlığa neden olduğunu belirtmiştir (aktaran Can, 1995).

Çizgi filmler hakkında yapılan birçok araştırmada çizgi filmlerin olumlu ve olumsuz etkileri araştırılmıştır. Özdemir ve Ramazan'ın (2012) yaptığı araştırmada annelerin ifadelerine göre erken çocukluk döneminde olan çocuklar çizgi filmlerdeki hayali kahraman, mekân ya da olayların gerçek olduğuna inanmaktadır. Yine aynı çalışmada anneler, çocukların kendilerini çizgi film kahramanı ile özdeşleştirdiğini, çizgi filmde gördüğü hareketleri tekrar etme, çizgi filmde duyduğu kelimeleri ya da ifadeleri günlük hayatta kullanma davranışları gösterdiğini belirtmişlerdir. Eskandari'nin (2007) okul çağındaki çocuklarla yaptığı bir başka çalışmada ise erkeklerin %91'inin, kızların ise %80'inin çizgi film kahramanlarını örnek aldıkları bulunmuş ve ebeveynlerin çoğu çizgi filmlerin çocuklarının yaşam tarzlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Sadece çizgi film programındaki karakterlerin değil, reklamlarda kullanılan animasyon karakterleri de çocukların davranış biçimleri üzerinde etkili olmaktadır. 9 yaş grubu üzerinde yapılan bir araştırmada animasyon içeren reklam filminin, içermeyen reklam filmine oranla çocukların markayla duygusal bir yakınlık kurmalarında etkili olduğu ve bu nedenle çocukların ürünü gelecekte daha fazla tüketebilmelerine neden olabileceği sonucuna varılmıştır (Yıldız ve Deneçli, 2013).

Çizgi filmlerin olumlu bir etkisi olarak Od (2013), yaptığı çalışmada, çizgi filmlerin çocukların dinleme ve konuşma becerilerine büyük katkı sağladığını ve çocukta yabancı dile karşı bir merak ve öğrenme isteği uyandırdığını belirtmiştir.

Yurt içinde çizgi filmlerle ilgili yapılan diğer çalışmalara bakıldığında Temel, Kostak ve Çelikkalp (2014) yaptıkları çalışmada üç çocuk kanalında rastgele seçtikleri çizgi filmleri izlemişler ve 10800 saniyelik izlem süresinin 843 saniyesinin şiddet içeren görüntülerden oluştuğunu belirtmişlerdir. İlhan ve Çetinkaya (2013) yaptıkları araştırmada çocuklar tarafından en çok izlenen çizgi filmin TRT Çocuk kanalında yayınlanan Keloğlan olduğunu belirtmişlerdir. Sonrasında sırasıyla Cartoon Network'de yayınlanan Ben 10,

Minika Çocuk'ta yayınlanan Damla'nın Dolabı, Yumurcak TV'de yayınlanan Caillou ve TRT Çocuk'ta yayınlanan Laura'nın Yıldızı gelmektedir. Akıncı ve Güven (2014), TRT Çocuk kanalında okul öncesi kategorisinde yer alan çizgi filmlerde izleyiciye sunulan değerler ve bu değerlerin sıklıklarının tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında "Nezakat" değerinin en fazla frekansa sahip olduğunu saptamışlardır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Okul öncesi eğitimine devam eden 3-6 yaş çocuklarının televizyonda en çok izledikleri çizgi filmleri tespit etmek araştırma sürecini, bu çizgi filmlerdeki şiddet öğelerini belirlemek ise araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Erken çocukluk döneminde, çocukların etkileşime geçtikleri uyaranlar, bilişsel, dilsel, sosyal duygusal ve psikomotor gelişimleri açısından büyük önem arz etmektedir. Çocuklar, çizgi filmlerde gördükleri kahramanları rol model olarak benimseyip, davranışlarını taklit edebilirler. Nitekim ülkemizde de örnekleri mevcuttur. Milliyet Gazetesi'nin 30.10.2000 tarihli haberine göre, 4 yaşındaki F., Pokemon adlı çizgi filminden etkilenerek evinin bulunduğu 7. kattan uçabileceğini düşünüp yaralanmıştır. İHA'nın 15 Ağustos 2011 tarihli yaptığı bir habere göre de Kayseri'de kendini Örumcek Adam zanneden 7 yaşındaki M., pencereden atlayarak yaralanmıştır. Çocukların, okul çantalarında ve kullandıkları diğer ürünlerde bu çizgi film karakterlerinin bulunması bile, çizgi filmlerin çocuklar üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Aileler, çizgi filmleri çocukları oyalamak için bir kurtarıcı olarak görmektedirler. Ancak ebeveynler, çocukların hangi çizgi filmleri tercih ettiklerini bilseler bile, çocukların bu çizgi filmler ile hangi içeriklere maruz kaldıklarını her zaman takip ve kontrol edemeyebilirler. Bu araştırma çocukların en çok tercih ettiği çizgi filmler hakkında aileleri, öğretmenleri ve medya çevrelerini bilgilendirmek açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma ile ebeveynler, çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin içerdiği şiddet oranları hakkında fikir sahibi olacaklardır. Araştırma, ailelere çizgi filmlerin yer verdiği şiddet içerikleri hakkında bilgi vererek, çocukları için çizgi film seçtikleri durumlarda yol gösterici olacaktır. Temel, Kostak ve Çelikkalp (2014) 3 televizyon kanalında (Maxi TV, Cartoon Network ve Yumurcak TV) yayınlanan çizgi filmleri rastgele izleyerek yaptıkları araştırmalarında 10800 saniyelik izlem süresinin 843 saniyesinde şiddet içeren görüntüler yer aldığını belirtmişlerdir. Bu araştırmada ise öncelikle çocukların tercih ettikleri çizgi filmler belirlenmiş ve şiddet içermeleri açısından incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırmada incelenen çizgi filmler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. İçerik analizi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Film, video gibi görsel malzemeler de nitel araştırmalarda kullanılabilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Araştırmada incelenmek üzere çocuklar tarafından en çok tercih edilen çizgi filmleri belirlemek amacıyla, 2015 Nisan ayında araştırmacı tarafından hazırlanıp öğretmenlere gönderilen bir anket formu ile öğretmenlerden çocuklara "en çok izledikleri üç çizgi filmi" sormaları istenmiştir. Öğretmenler aldıkları yanıtlar doğrultusunda çocuğun cinsiyeti, yaşı ve favori çizgi filmlerini form doğrultusunda doldurmuşlardır. Çizgi filmlerin belirlenmesi sürecinin

sonunda geçersiz veriler çıkarıldıktan sonra 132 çocuktan (60 erkek, 72 kız) elde edilen veriler kullanılmıştır. En çok izlenen 14 çizgi film araştırmacı tarafından hazırlanan “Çizgi filmlerdeki şiddet öğeleri tespit formu”na göre izlenmiştir.

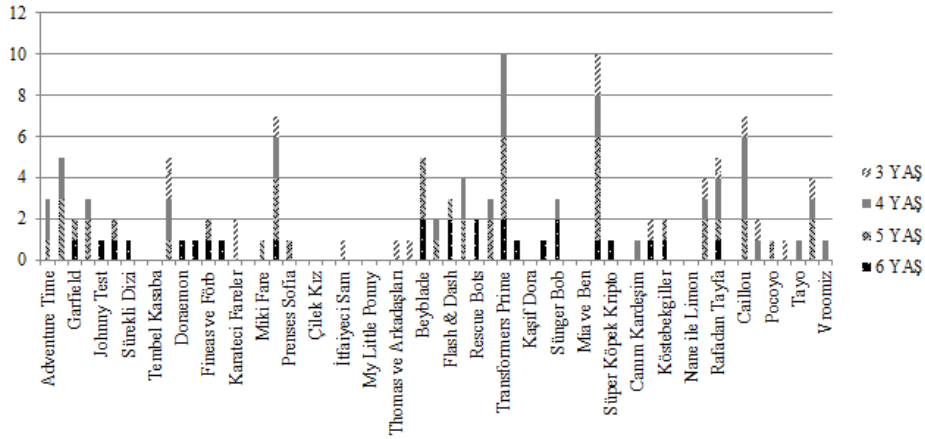
Araştırmada kullanılan “Çizgi filmlerdeki şiddet öğeleri tespit formu”, literatürde yapılan ilgili çalışmalar (Temel, M., Kostak, M. A., Çelikkalp, Ü. 2014, Akıncı, A., Güven, G., 2014) ışığında oluşturulmuştur. Altı maddeden oluşmaktadır, maddeler sırasıyla aşağıda yer almaktadır:

- 1- Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.
- 2- Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.
- 3- Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.
- 4- Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.
- 5- Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.
- 6- Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.

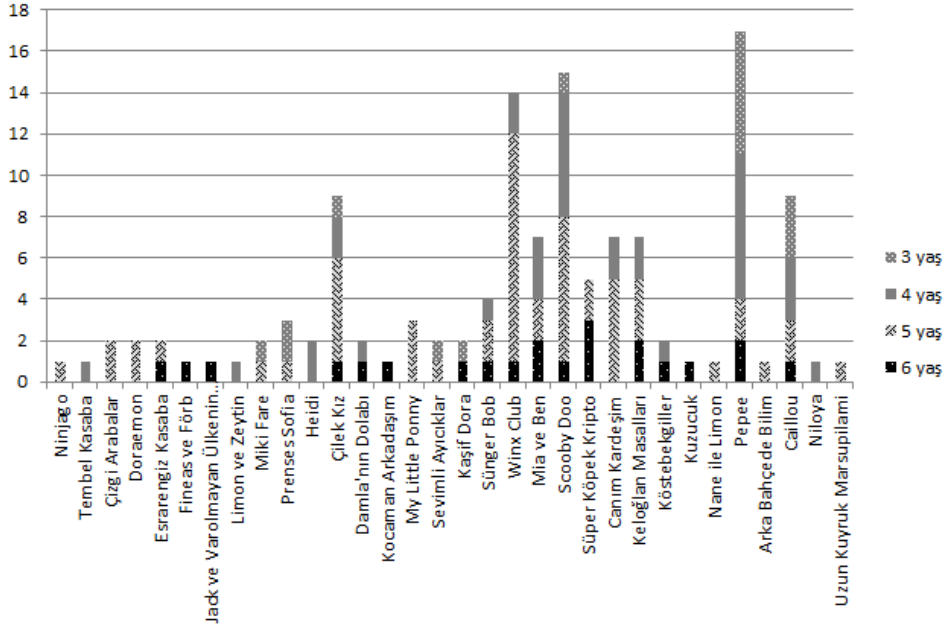
Çocukların en çok tercih ettiği 14 çizgi film, her birinden üç bölüm olmak üzere toplam 42 bölüm, araştırmacı tarafından veri toplama formu ve süreölçer kullanılarak izlenmiştir. İzlemeler internet üzerinden televizyon yayını vasıtası ile yapılmıştır. Toplam 39495 saniye izleme yapılmıştır. Araştırma incelenen 14 çizgi film ile sınırlıdır.

3. BULGULAR

Öğretmenler aracılığı ile yapılan anket sonucunda 132 çocuktan (60 erkek, 72 kız) elde edilen veriler kullanılmıştır. Erkek ve kız çocuklarının yaş gruplarına göre tercih ettikleri çizgi filmler Şekil 1 ve Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 1. 3-6 yaş arası erkek çocuklarının tercih ettikleri çizgi filmler

Şekil 2. 3-6 yaş arası kız çocuklarının tercih ettikleri çizgi filmler

Erkek çocuklar Ben 10, Çizgi Arabalar, Muhteşem Örümcek Adam, Beyblade Metal Fury, Transformers Prime ve Rafadan Tayfa çizgi filmlerini izlediklerini belirtirken, kız çocuklar Çilek Kız, Winx, Mia ve Ben, Canım Kardeşim, Keloğlan Masalları ve Pepee çizgi filmlerini izlediklerini belirtmişlerdir. Scooby Doo ve Caillou çizgi filmleri ise kız ve erkek çocuklar tarafından ilgi ile izlenmektedir. Scooby Doo çizgi filmi %10'luk oranla en çok sevilen ve izlenen çizgi film olmuştur.

Tablo 1'de incelenen 14 çizgi filmin yayınlandığı kanallara ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 1.

İncelenen Çizgi Filmlerin Yayınlandıkları Kanallara Göre Dağılımı

Kanallar	Çizgi filmler
TRT Çocuk	Canım Kardeşim, Keloğlan Masalları, Pepee, Rafadan Tayfa
Planet Çocuk	Mia ve Ben, Scooby Doo, Winx
Disney Channel	Çizgi Arabalar, Muhteşem Örümcek Adam
Minika Go	Beyblade Metal Fury
Cartoon Network	Ben 10
Minika Çocuk	Çilek Kız
Yumurcak TV	Caillou

Canım Kardeşim, Keloğlan Masalları, Pepee ve Rafadan Tayfa, TRT Çocuk'ta; Mia ve Ben, Scooby Doo ve Winx, Planet Çocuk'ta; Çizgi Arabalar ve Muhteşem Örümcek Adam, Disney Channel 'da; Beyblade Metal Fury, Minika Go'da; Ben 10, Cartoon Network'te; Çilek Kız, Minika Çocuk'ta ve Caillou, Yumurcak TV'de yayınlanmaktadır.

Tablo 2’de şiddet unsurlarına ilişkin alan yazına dayalı olarak oluşturulan maddelerin, izlenen çizgi filmlerdeki toplam süre değerleri verilmiştir.

Tablo 2.

Şiddet Unsurlarının İncelenen Çizgi Filmlerdeki Toplam Süre Değerleri

Maddeler	Süre (Sn.)
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	778
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	947
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	783
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	468
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	656
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	588
TOPLAM	4220

Tablo 2’de görüldüğü gibi, en çok belirlenen içerik 947 saniye ile sözel şiddet olmuştur. Sözel şiddeti sırasıyla 783 saniye ile psikolojik şiddet, 778 saniye ile fiziksel şiddet takip etmektedir. İncelenen çizgi filmlerde şiddet aracı olarak 656 saniye ateşli silah, 588 saniye ise ateşsiz silah kullanılmıştır. İzlenen çizgi filmlerin 468 saniyesinde kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmüştür.

Yapılan izlemeler sonunda, izlenen 14 çizgi filmin 11’inde şiddet öğeleri görülmüştür.

Tablo 3’te, Ben 10 çizgi filminin 3600 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 3.*Ben 10 Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	5
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	7
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	4
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	4
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	6
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	4
TOPLAM	30

Ben 10 çizgi filmi, toplam 3600 saniyelik izlem süresinde % 30'luk (1091 sn.) şiddet oranıyla izlenen çizgi filmler arasında en çok şiddet unsuru barındıran içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Sözel şiddet % 7 ile geniş paya sahipken, sözel şiddeti % 6 ile "Şiddet aracı olarak ateşli silahlar kullanılmaktadır" maddesinin takip ettiği belirlenmiştir. Görüntülerde fiziksel şiddet unsurlarına %5 oranında; psikolojik şiddet, kötü ve haksız kahramanların şiddet yoluyla ceza görmesi ve şiddet aracı olarak ateşsiz silahların kullanılması maddeleri %4'lük oranlara sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 4'te, Çizgi Arabalar çizgi filminin 630 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 4.*Çizgi Arabalar Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	3
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	2
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	1
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	2
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	8

Çizgi Arabalar çizgi filminde izleme süresinin %8'inde şiddet unsurları bulunmuştur. Şiddet aracı olarak ateşli ya da ateşsiz silahların kullanılmadığı tespit edilmiştir. Fiziksel şiddet unsurlarına %3, sözel şiddet unsurlarına %2, psikolojik şiddet unsurlarına ise %1 oranında rastlanmıştır. İzlem süresinin %2'sinde kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmüştür.

Tablo 5'te, Muhteşem Örumcek Adam çizgi filminin 3813 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 5.*Muhteşem Örümcek Adam Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	8
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	3
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	4
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	3
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	4
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	1
TOPLAM	23

Muhteşem Örümcek Adam çizgi filminde izlenen 3813 saniyenin %23'ünde, şiddet unsurları bulunmuştur. % 8'lik oranıyla fiziksel şiddet unsurları incelenen maddelerde en geniş payı almaktadır. Ardından %4 ile psikolojik şiddet ve şiddet aracı olarak ateşli silahların kullanılması gelmektedir. İzlem süresinin %3'ünde kötü ve haksız kahramanların şiddet yoluyla ceza gördükleri, %1'inde şiddet aracı olarak ateşsiz silahların kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 6'da, Beyblade Metal Fury çizgi filminin 3605 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 6.*Beyblade Metal Fury Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	3
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	1
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	9
TOPLAM	13

Beyblade Metal Fury çizgi filminin 3605 saniyelik izleme süresinde fiziksel şiddet, kötü ve haksız kahramanların şiddet yoluyla cezalandırılması, şiddet aracı olarak ateşli silahlar kullanılmasına yönelik görüntülerin yer almadığı görülmüştür. Toplam izleme süresinin %9'unda şiddet aracı olarak ateşsiz silahların kullanıldığı tespit edilmiştir. Sözel şiddetin %3, psikolojik şiddetin ise %1 oranında izlenen görüntülerde yer aldığı saptanmıştır.

Tablo 7'de, Transformers Prime çizgi filminin 3590 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 7.*Transformers Prime Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	4
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	2
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	1
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	3
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	6
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	1
TOPLAM	17

Transformers Prime adlı çizgi filmde toplam izlem saniyesinin % 6'sında şiddet aracı olarak ateşli silahların kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından izlenen görüntülerde fiziksel şiddet unsurlarının % 4, sözel şiddet unsurlarının % 2, psikolojik şiddet unsurlarının ise % 1 oranında yer aldığı bulunmuştur. İzlenen görüntülerin % 3'ünde kötü ve haksız kahramanların şiddet yoluyla ceza gördükleri, % 1'inde ise şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 8'de, Scooby Doo çizgi filminin 3718 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 8.*Scooby Doo Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	1
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	3
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	1
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0,16
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0,08
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	5,24

Scooby Doo çizgi filminin izlenen toplam 3718 saniyesinin yalnızca % 5,24'ünde şiddet unsurları tespit edilmiştir. İzlenen görüntülerde sözel şiddetin % 3, psikolojik ve fiziksel şiddetin % 1 oranında yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 9'da, Rafadan Tayfa çizgi filminin 2196 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 9.*Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeler Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	3
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	3
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	6

TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filminin 2196 saniyelik izlem süresinin % 3'ünde sözel şiddet, % 3'ünde psikolojik şiddet tespit edilmiştir.

Tablo 10'da, Caillou çizgi filminin 1320 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 10.*Caillou Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeler Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	0
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	0
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
7. Cinselliği çağrıştıran ifade biçimleri bulunmaktadır.	0
8. Cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntüleri içermektedir.	0
9. Fiziksel cinselliğe (öpüşme, sarılma vb.) ait alt unsurlar içermektedir.	0
TOPLAM	0

Caillou adlı çizgi filmde 1320 saniyelik izleme süresi kapsamında, şiddet unsurları bulunmamıştır.

Tablo 11'de, Çilek Kız çizgi filminin 3607 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 11.*Çilek Kız Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzelik Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	0
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	0,74
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	0,74

Çilek Kız adlı çizgi filmin izlenen 3607 saniyelik izlem süresinde yalnızca 27 saniyesinde psikolojik şiddet unsurları bulunmuştur.

Tablo 12’de, Winx çizgi filminin 3600 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 12.*Winx Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzelik Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	1
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	2
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	2
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	1
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	2
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	1
TOPLAM	9

Kız çocuklarının severek izlediği Winx adlı çizgi filmin izlenen toplam 3600 saniyelik izlem süresinde sözel şiddetin, psikolojik şiddetin ve şiddet aracı olarak ateşli silahların kullanılmasının % 2’lik oranlarla eşit paya sahip oldukları bulunmuştur. İzlenen görüntülerin % 1’inde fiziksel şiddet belirlenirken, yine % 1’inde şiddet aracı olarak ateşsiz silahların kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 13’te, Mia ve Ben çizgi filminin 3352 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 13.*Mia ve Ben Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeler Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	1
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	2
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	3
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0,6
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	1
TOPLAM	7,6

Mia ve Ben çizgi filminde izlenen 3352 saniyenin % 3'ünde psikolojik, % 2'sinde sözel, % 1'inde ise fiziksel şiddet unsurları bulunmuştur. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılan görüntülerin % 1 oranında yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 14'te, Canım Kardeşim çizgi filminin 1496 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 14.*Canım Kardeşim Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeler Değerleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	0
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	0
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
7. Cinselliği çağrıştıran ifade biçimleri bulunmaktadır.	0
8. Cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntüleri içermektedir.	0
9. Fiziksel cinselliğe (öpüşme, sarılma vb.) ait alt unsurlar içermektedir.	0
TOPLAM	0

Canım Kardeşim çizgi filminin izlenen 1496 saniyesinde şiddet unsuru bulunmamıştır.

Tablo 15'te, Keloğlan Masalları çizgi filminin 3126 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 15.*Keloğlan Masalları Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0,2
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	3
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	5
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0,5
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	8,7

Keloğlan Masalları adlı çizgi filmde toplam % 8,7 oranında şiddet unsurları bulunmuştur. İzleme süresinin % 5'inde psikolojik şiddet, % 3'ünde sözel şiddet tespit edilmiştir. Toplam izlem süresinin %0,5'inde kötü ve haksız kahramanların şiddet yoluyla ceza gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 16'da, Pepee çizgi filminin 1842 saniyelik izleme süresine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 16.*Pepee Çizgi Filminde Şiddet Unsurlarının Yüzdeleri*

Maddeler	%
1. Kahramanlar, fiziksel şiddet (vurma, yaralama, öldürme vb.) kullanmaktadır.	0
2. Kahramanlar, sözel şiddet (korkutma, aşağılama, bağırma, hakaret, tehdit, lakap takma vb.) kullanmaktadır.	0
3. Kahramanlar, psikolojik şiddet (küçümseme, karalama, dışlama, alay etme vb.) kullanmaktadır.	0
4. Kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmektedir.	0
5. Şiddet aracı olarak ateşli silah kullanılmaktadır.	0
6. Şiddet aracı olarak ateşsiz silah kullanılmaktadır.	0
TOPLAM	0

Pepee çizgi filminin izlenen 1842 saniyesinde şiddet unsuru bulunmamıştır.

4.TARTIŞMA

Kişiliğin oluşmaya başladığı erken çocukluk döneminde çocuklara hitap eden ve onların ilgisini çeken yayınlardan biri de çizgi filmlerdir. Özdemir ve Ramazan (2012) anneler ile yaptıkları çalışmada çocukların çizgi film kahramanları ile özdeşleştiğini, çizgi filmlerde gördükleri hareket ve davranışları günlük yaşamlarına taşıdıklarını belirtmişlerdir. Eskandari'nin (2007) okul çağındaki çocuklarla yaptığı bir başka çalışmada da erkeklerin %91'inin, kızların ise %80'inin çizgi film kahramanlarını örnek aldıkları bulunmuş ve ebeveynlerin çoğu çizgi filmlerin çocuklarının yaşam tarzlarını etkilediğini belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi çizgi film karakterleri, erken çocukluk

döneminde çocukların rol model aldığı karakterler arasında yer almaktadır. Araştırmada erkek çocuklar Ben 10, Çizgi Arabalar, Muhteşem Örümcek Adam, Beyblade Metal Fury, Transformers Prime ve Rafadan Tayfa çizgi filmlerini izlediklerini belirtirken; kız çocuklar Çilek Kız, Winx, Mia ve Ben, Canım Kardeşim, Keloğlan Masalları ve Pepee çizgi filmlerini izlediklerini belirtmişlerdir. Scooby Doo ve Caillou çizgi filmleri ise kız ve erkek çocuklar tarafından ilgi ile izlenmektedir. Scooby Doo çizgi filmi %10'luk oranla en çok sevilen ve izlenen çizgi film olmuştur. Yapılan izlemeler sonunda, izlenen 14 çizgi filmin 11'inde şiddet öğeleri görülmüştür. Her çizgi filmde 3'er bölüm izlenmiş ve toplam izlem süresinde en çok belirlenen şiddet içeriği 947 saniye ile sözel şiddet olmuştur. Sözel şiddeti sırasıyla 783 saniye ile psikolojik şiddet, 778 saniye ile fiziksel şiddet takip etmektedir. İncelenen çizgi filmlerde şiddet aracı olarak 656 saniye ateşli silah, 588 saniye ise ateşsiz silah kullanılmıştır. İzlenen çizgi filmlerin 468 saniyesinde kötü ve haksız kahramanlar şiddet yoluyla ceza görmüştür.

Erkek çocuklarının izlediklerini belirttikleri Ben 10 çizgi filmi, toplam 3600 saniyelik izlem süresinde % 30'luk (1091 sn.) şiddet oranıyla izlenen çizgi filmler arasında en çok şiddet unsuru barındıran içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Muhteşem Örümcek Adam, %8'lik oranla en çok fiziksel şiddet içeren çizgi film iken, Rafadan Tayfa, Caillou, Çilek Kız, Canım Kardeşim ve Pepee çizgi filmleri fiziksel şiddet içermemektedir. Ben 10, %7'lik sözel şiddet oranı ile sakıncalı bir görünüm çizerken; Caillou, Çilek Kız, Canım Kardeşim ve Pepee çizgi filmlerinde sözel şiddet unsurlarına rastlanmamıştır.

Araştırmada kız çocukları ve erkek çocukları tarafından ilgiyle izlenen Scooby Doo çizgi filminde %5,24 oranında şiddet görüntüleri yer alırken Caillou çizgi filminde şiddete ait bir bulgu elde edilmemiştir. Söz konusu bu çizgi filmler nispeten daha iyimser bir tablo çizmektedir. Kız çocuklarının sıklıkla izlediği tespit edilen 8 çizgi filmin 3'ünde araştırmamızın konusu olan zararlı içeriklerden hiçbirine yer verilmemektedir. Aynı zamanda bu 3 çizgi filmde 2'sini erkek çocukları da izlemektedir. Erkek çocuklarının tercih ettikleri çizgi filmlerin şiddet içeriği, kız çocuklarının tercih ettiği çizgi filmlere göre çok daha fazladır. Bunun nedeni, erkek çocuklarının süper kahramanların ve bilim kurgu içerikli olan çizgi filmleri daha çok tercih ederken; kız çocuklarının izlediği çizgi filmlerin daha çok romantik ilişkiler, periler, prensesler vb. temalar içermesidir.

Çocukların çizgi filmlerde nelere maruz kaldıkları çok önemlidir. Temel, Kostak ve Çelikkalp (2014) 3 televizyon kanalında (Maxi TV, Cartoon Network ve Yumurcak TV) yayınlanan çizgi filmleri rastgele izleyerek yaptıkları araştırmalarında 10800 saniyelik izlem süresinin 843 saniyesinde şiddet içeren görüntüler yer aldığını belirtmişlerdir. Bu araştırmada ise öncelikle çocukların tercih ettikleri çizgi filmler belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların izlemekten keyif aldıkları çizgi filmlerde izlenen 39495 saniyelik izlem süresinin 4220 saniyesinde şiddet unsurlarının yer aldığı sonucuna varılmıştır. Erken çocukluk dönemi bireyin tüm yaşamı için kritik bir dönemdir. Bu dönemde eğitimciler ve özellikle aileler, çocukların medya ile nasıl etkileşim kuracağı konusunda sorumludurlar.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda görülmüştür ki çocukların severek izlemeyi tercih ettikleri çizgi filmler içinde şiddet unsurlarını yoğun olarak içeren çizgi filmlerin olduğu gibi, sayıca az olsa da bu unsurları içermeyen çizgi filmler de bulunmaktadır. Erkek çocuklarının izlediği çizgi filmlerde şiddet oranları kız çocuklarının izlediği çizgi filmlere oranla daha yüksektir. Çocukların rol model almaya en yatkın oldukları dönemlerden biri olan erken çocukluk döneminde şiddet unsurları içeren çizgi filmler izlemeleri, kişilik ve ahlak gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir.

Çocuklar çizgi film tercihlerini macera içerikli çizgi filmleri izlemeyi tercih etseler de çocukların çizgi film tercihlerinde şiddet unsurlarının bir ön koşul olmadığı bu araştırmada görülmüştür. Hem kız hem erkek çocuklar tarafından sıkça tercih edildiği görülen ve araştırmada incelenen zararlı unsurlara yer vermeyen Caillou çizgi filmi, bunun bir örneğidir. Buradan yola çıkarak söyleyebiliriz ki, yayın kuruluşları, izlenme kaygısı olmadan çocukların gelişimine zarar vermeyen eğitici ya da macera içerikli çizgi filmlere yer verebilirler. Bu noktada sorumluluk ailelere, eğitimcilere ve medya kuruluşlarına düşmektedir. Sonuçlar ışığında, aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- 1- Çocuklar çizgi film izlerken ebeveynler onlara eşlik edebilir ve çizgi filmde geçen davranışlar hakkında sohbet edebilir.
- 2- Öğretmenler, ebeveynlere, çocuk ve medya –özellikle çizgi filmler- konusunda bilgilendirici toplantılar yapabilir.
- 3- Medya kuruluşları, çizgi film yayınlarının içeriğine dikkat ederek, şiddet içermeyen ve eğitici çizgi filmlere yayın akışlarında daha sık yer verebilir.
- 4- Eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği ana bilim dallarında çocuk ve medya dersi zorunlu hale getirilebilir.
- 5- Okul öncesi öğretmenleri, kurumlarda çizgi film seçimi yaparken önce kendileri izleyebilir, ardından sakıncalı bir içerik görmediği takdirde çocuklara izletebilir.
- 6- Bu araştırma söz konusu 14 çizgi film incelenerek yapılmıştır, yayınlanmakta olan diğer çizgi filmler de başka bir araştırmanın konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, A. & Güven, G. (2014). Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerde yer alan değerlere ait sözel ifadelerin sunumu: TRT Çocuk kanalı örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi* 5 (16), 429-445.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *SAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 198-210.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Can, A. (1995) Okulöncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişiminde ve iletişimine etkileri. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Eskandari, M. (2007). İran’da tv’de yayınlanan çizgi filmlerin ilkökul öğrencilerinin eğitimine etkisi. Grafik Eğitimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Gülây, H. & Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Güler, T. & Akman, B. (2006). 6 yaş çocuklarının bilim ve bilim insanı hakkındaki görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 55-66.
- İlhan, V. & Çetinkaya, Ç. (2013). İlkokul öğrencilerinin tematik çocuk kanallarındaki çizgi filmleri izleme alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 317-326.
- İşçibaşı, Y. (2003). Çocuğun sosyalleşmesinde aile-televizyon ilişkisi. *Kurgu Dergisi*, 50, 143-147.
- İşte gerçek Pokemon! (2000, Ekim 30). *Milliyet Gazetesi*, s. 4.
http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/yNV3dnZP8Iqdf6O2gYJ_x2B_A_x3D_x3D
- Kendini ‘Örümcek Adam’ sandı, yaralandı. (2011, Ağustos 15). *İHA*.
<http://www.iha.com.tr/haber-kendini-orumcek-adam-sandi-yaralandi-188640/>
- Od, Ç. (2013). Erken yaşta yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine katkısı. *Turkish Studies*, 8(10), 499-508.
- Oruç, C., Tecim, E. & Özyürek, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler. *EKEV Akademi Dergisi*, 48, 281-297.
- Özdemir, A. A. & Ramazan, O. (2012). Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35, 157-173.
- Temel, M., Kostak, M. A. & Çelikkalp, Ü. (2014). Çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddetin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(3), 199-205.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

In the socialization of children, media is as important as the parents, home climate, number of siblings and environment. Positive and negative effects of media have wide place in literature. Because the most important reason of television's effect on children learning is that people learn through taking model by observing behaviors (Gülay & Akman, 2009). Albert Bandura who was the follower of the Social Learning Theory, mentioned three types of model for taking role model. First is the alive model. The model is the real person who exhibits behavior in environment. Second is the symbolic model. Symbolic model is the person or character who seen in a TV show, film, book or another platform. The third one is verbal directives. Verbal directives include statements about how to treat the individual. Additionally, he stressed that the four processes was required for a successful modeling: attention, retention, and motivation to repeat behavior (Bayrakçı, 2007). Cartoons, comic heroes, animated films are attractive elements for children. Cartoons with rich visual quality, vibrant colors, speed and moving structure are indispensable stimulates. Events in the cartoon are never presented in a realistic way. Whatever sort of cartoons (educational or entertaining), cartoon world is imaginary (Can, 1995).

The aim of this study is to identify 3-6 aged preschool children's favorite cartoons, to determine the ratio of violence contents of these cartoons. This research is important to inform families, teachers and media organizations about cartoons which are most preferred by children.

2. Method

The cartoons which were examined in the study, were assessed through content analysis. In April 2015, the most watched cartoons data were collected by the surveys which were applied by the teachers to children from the middle socio-economic kindergarten in Ankara. Invalid data was removed. The data of the study were collected from 132 children (60 boys, 72 girls). The most preferred 14 cartoons were monitored using a data collection form. The form, used in this research, was created in the light of the studies (Temel, M., Kostak, M. A. & Çelikkalp, Ü. 2014; Akıncı, A. & Güven, G., 2014) in literature. The form consisted of nine items. Monitoring was carried out through television broadcasts over the Internet. A total of randomly selected 47 sections was monitored, including three sections of each cartoon. Totally, 39495 seconds of monitoring was performed. The data were analyzed using SPSS 22 software. The research was limited to examination of the 14 cartoons.

3. Findings, Discussion and Results

Boys stated that they watched Ben 10, Cars, Amazing Spider Man, Beyblade Metal Fury, Transformers Prime and Rafadan Tayfa cartoons; girls stated that they watched Strawberry Girl, Winx Club, Mia and Me, Canım Kardeşim, Keloğlan Tales and Pepee cartoons. Scooby Doo and Caillou cartoons were followed with interest by the boys and girls. Scooby Doo was the most loved and watched cartoons by girls and boys. According to the results of monitoring, violence elements were observed in 11 of 14 cartoons. Verbal violence was the most determined content. The results of the analysis showed that 4220

seconds of total monitoring time included violence elements. While Ben 10 had the largest share with 30% of violence content, Cartoons Caillou, Pepee and Canım Kardeşim, which did not include these contents, draw attention. It is very important that children exposed to what in the cartoon. Özdemir and Ramazan (2012) made a research with mothers. According to this study, children were identified with cartoon heroes and reflected their behaviors to daily life. Another study pointed out that 91% of boys and the 80% of girls were taken samples of cartoon heroes (Eskandari, 2007). According to the result of this research, unfortunately, cartoons which were children's favorite television programs, included violent. Temel, Kostak and Çelikkalp, (2014) in their study, obtained similar results to this research. Early childhood is a critical period for the entire life of the individual. During this period, teachers and especially parents were responsible for how children interact with the media. The results of this study showed that the cartoons, which were preferred by boys, had higher ratio of violence than cartoons which were preferred by girls. Children's personality and moral development might be negatively affected by watching cartoon which contains elements of violence. Another result of research showed that the violent content was not a pre-requisite in children's cartoon choice. Cartoon Caillou was an example of this.

In these critical years of life, parents, educators and media organizations are responsible for the development of future generations. In the light of the results, the following suggestions can be given:

- 1- When children watching cartoons, parents can accompany them and chat about the behaviors in the cartoon.
- 2- Teachers can make informative meetings with parents about children and the media.
- 3- Media organizations, by considering the content of the cartoons, could place more often to non-violent and educational cartoons in streaming.
- 4- Children and media courses can be made compulsory in classroom teaching and preschool teaching departments.
- 5- Preschool teachers can monitor the cartoons before the children watch them.
- 6- This research was conducted by examination of the 14 cartoons. Other cartoons can also be the subject of another study.